

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

127. An qui in periculo, vel articulo mortis fuit absolutus à censura incursa propter violationem Bulla Pij IV. & Greg. XV. teneatur postea, si conualuerit, se præsentare coram Pontifice? Et noua ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

vel alio absolutionem Sacramentalem obtinere. Et hanc sententiam ipsi mei aduersarij probabilem putant, vt Amicus in *Curs. Theolog. tom. 8. disp. 13. sect. 10. num. 211.*

RESOL. CXXVI.

An excommunicatio lata à Pio IV. & Greg. X. possit absolui non solum, vt ipsi asserunt in articulo, sed etiam in periculo mortis?

Et explanatur, quod necesse sitas periculi mortis existimatur moraliter tanquam extrema.

Et docetur omnibus parturientibus, aut proficiscentibus ad bellum posse tempore interdicti ministrari Eucharistiam, & absolui à quocumque Sacerdote etiam non approbato ab omnibus casibus, & censuris, &c. Ex part. 12. tract. 2. Ref. 33.

§. 1. Existimant Doctores plures distingui articulum mortis à periculo, ita vt putent articulum mortis strictè intelligi, & sumi pro solo vero mortis articulo, qui tunc tantum contingit, quando mors est in fieri, & ita certa sit, & ferè inuitabilis; siue hoc proveniat ex causa naturali, vt morbo, siue ex causa violenta, vt si quis sit morte plectendus: periculum verò mortis dicitur, quando in tali casu mors hominibus solet frequenter contingere. Vnde est, vt dicant, facultatem eam, quam diximus in articulo mortis competere cuilibet Sacerdoti, vt possit ab omnibus censuris, & casibus referuatis absoluerè, valere tantum pro ipso mortis articulo; non verò pro periculo. Quorum ratio est, quia videlicet iura ipsa, ex quibus colligimus hanc facultatem, loquuntur de solo articulo, vt proinde non videantur extendenda ad mortis periculum. Ita Sotus in 4. disp. 18. quest. 4. art. 4. col. 4. vers. Queris autem. Canus part. 5. de Pœnit. Valentia 4. tom. disp. 7. q. 10. punct. 2. col. 6. Mandos. in praxi Signatura, tit. Confessione, fol. 55. n. 1.

2. Sed ego alibi in p. 3. & 8. affirmatiuè sententia adhaesi, & nunc adhaereo. Dico itaque in nostro casu non solum in articulo, sed etiam in periculo, mortis posse Sacerdotem absoluerè, & ratio est, quia licet in rigore articulus mortis, aliquo modo distinguatur à periculo mortis; cum articulus mortis solum detur, quando ex ægritudine prudenter timetur mors; periculum verò mortis, cum datur occasio, in qua frequenter homines pereunt, & quam non possunt commodè vitare, qualis est pugna campalis, seu navalis, in præsentem tamen materiam, idem est articulus mortis, & periculum illius; vt habetur in cap. Eos, qui de sent. excomm. Et ratio ipsa dicitur: nam mortale periculum perinde existimari debet, & in malis ita cauere sicut euentus ipse: nam propterea dictum est; Qui amat periculum peribit in illo; ergo necessitas periculi mortis existimatur moraliter, tanquam extrema. Et ita hanc sententiam tenent Doctores, quos me citato asserit & sequitur Leander de Sacramentis, tom. 1. tract. 5. disp. 11. quest. 17. Lezana tom. 5. in Mari Magno Minorum, §. 24. num. 58. Quintanadueñas in Theol. moral. tom. 2. tract. 8. singular. 3. Martinus Perez de Sacram. Pœnit. disputat. 43. sect. 4. num. 7. Cardinalis Lugo de Sacram. Pœnit. disputat. 18. sect. 2. num. 21. Hurtadus disputat. 10. difficult. 9. Coninch. de Sacram. disputat. 8. num. 16. Tancedi in qq. moral. tract. 5. disp. 2. quest. 17. Tamburinus in Decal. lib. 2. cap. 1. §. 8. num. 7. Bertrandus Loth. in Resol. Theol. 1. quest. 1. art. 9. Garzias in Polit. Regul. tom. 2. tract. 10. diffi. 5. dub. 6. punct. 5. num. 26. Mazuchellus de eas. reseru. disp. 1. quest. 3. difficult. 25. n. 88. Andreas Mendo in Bull. Cruc. disp. 27. cap. 3. n. 24.

Suarez tom. 4. disp. 26. sect. 3. n. 3. Henriquez lib. 3. de Pœnit. cap. 11. num. 3. in Gloss. lit. Q. Bardi in Bull. Cruc. part. 1. tract. 6. cap. 6. sect. 2. num. 10. Gallego de Vera in Bull. Cruc. c. 9. dub. 105. & me citato Vericelli de Apost. mission. tract. 9. quest. 1. §. 8. num. 1. & Machadus tom. 1. lib. 1. part. 1. tract. 1. docum. 3. num. 2. vbi sic ait: Llanase articulo verdadero de la muerte el tiempo en que la enfermedad aprieta de manera, que prudencialmente se puede iuzgar, que el enfermo está ya cercano a la muerte. Y segun la mas comun, mas piedosa, y recebida doctrina, aunque impugnada per algunos Doctores, se entienda tambien del articulo moral de la muerte, que es quando alguno se halla en ocasion, que traiga consigo peligro probable de muerte, como sucede en el parto de la muger, entrar en alguna batalla, nauegar por mares tempestuosos, passar algun rio caudaloso, y otros casos semejantes, en que prudencialmente se puede temer algun peligro de muerte. Ita ille, & communiter DD. quibus nouissimè adde Gibalini de Cens. disp. 7. q. 14. Confess. 4. & 5. vbi n. 3. docet tempore interdicti posse ministrari Eucharistiam omnibus parturientibus, aut proficiscentibus ad bellum, quia licet non sint in articulo, sunt tamen in periculo mortis; Et ideo Hinoiola in Dir. decis. Regul. verb. infirmus, §. circa absolutionem, fol. 306. docet absque vlla distinctione omnes parturientes posse absolui à quocumque Sacerdote, etiam non approbato ab omnibus casibus, censuris, &c. sed hæc opinio circa parturientes ibi absoluerè prolata olim mihi non placuit; nec placet doctissimo Patri Mendo vbi sup. num. 34.

olim in to. 1. tr. 5. Ref. 5. & in aliis eius annot.

RESOL. CXXVII.

An qui in periculo, vel articulo mortis fuit absolutus à censura incurfa propter violationem Bullæ Pij IV. & Gregor. X. reuocatur postea si conualuerit, se presentare coram Pontifice?

Et noua opinio effertur, sed non approbatur. Et quid si virtute Cruciatæ quis absolutus fuisset, in supradicto casu? Et difficultas adhuc superest, si in supradicto primo casu postea conualuerit, intra quod tempus teneatur se presentare coram Pontifice? Ex part. 12. tract. 2. Resolut. 34.

§. 1. Affirmatiuè respondeo ex doctrina communi Doctorum asserentium, quod absolutus in articulo mortis ab aliqua censura Papali, si conualecat, teneatur se Pontifici presentare, nam alias in eadem excommunicatione reinceretur. Probatur ex cap. eos, qui de sent. excomm. in 6. & ita docet Vasquez in 1. part. tom. 4. quest. 93. art. 2. dub. 6. numer. 15. Hurtadus de cens. disputat. 11. difficult. 13. Martinus Perez de Sacram. Pœnit. disputat. 43. sect. 4. num. 7. Cardinalis Lugo de Sacram. Pœnit. disputat. 20. num. 201. Sanchez in Summa tom. 5. lib. 2. cap. 23. num. 31. & Granadus in 3. part. tom. 2. controu. 7. tract. 10. disputat. 7. num. 14. vbi sic asserit Petet aliquis, ad quem finem se debeat presentare penitens, qui iam absolutionem obinuit. Responderetur, si peccatum à quo quis est absolutus ratione periculi mortis, aut alterius impedimenti, habeat annexam excommunicationem à iure, vel ab homine, à Papa, vel Episcopo, teneatur, cessante impedimento, se presentare superiori, vt constat ex cap. Eos, qui de sent. excomm. in 6. non quidem, vt ab illa absolueretur iterum, & colligitur planè ex cap. Quamuis, & cap. de cetero, de sent. excomm. sed vt conuenientem medicinam adhibeat Superior, & si oportuerit, satisfactionem imponat,

Sup. hæc asseritione in to. 5. tr. 1. Ref. 196. §. 1. ante medium, & in Ref. 201. & 202. §. 1. & signanter §. 2. & in Ref. 204. ante mediu §. 1. vers. infra. per. & ibi in tr. 8. ref. 26. §. penult. & in to. 1. tr. 4. Ref. 44. §. vltimo. paulo post initium, vers. Solum aduertere, & ibi in tr. 5. Ref. 13. §. 1. post mediu, vers. Notandum est. & in Ref. 39. §. penult. & vlt.

imponat Et alioqui incidit in excommunicationem non in præteritam, sed in aliam, ob nouam inobedientiam. Ita Granadus.

Alibi in Re-
sol. vlt. not.
præteritæ, &
in cod. s.

2. Sed his non obstantibus ego alibi pro negativa sententia adduxi Navarrum, Millardum, Coelestinum, & Texedam, quorum sententiam probabilem putat Garzias in *Polit. Regul. tom. 2. tract. 10. difficul. 5. dub. 5. punct. 6. num. 38.* quibus adde Carolum Lambertum in *Decisibus Bononiensibus ann. 1640. mensis Augusti cas. 28.* me citato Tancred. *99. moral. tract. 1. disput. 2. quæst. 58.* & me citato Iosephum Iannarium de *cas. res. Resolut. 12.* Probatur ex Concilio Tridentino *sess. 14. cap. 7.* vbi hæc habet: *In eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis. Atque ideo omnes Sacerdotes, quoslibet penitentes à quibusvis peccatis, & censuris absoluerent possunt, &c.* Si ergo absolutus à casibus reseruatis, non tenetur adire Superiorem secundum communissimam sententiam: ergo neque absolutus à censura reseruata: sicut enim cessat reseruatio à casu, ita à censura per hæc verba Conc.

3. Confirmatur, nam si alicui delicto esset excommunicatio annexa, & nulli esset reseruata, & absolueretur à confessario inferiori, talis excommunicatus non teneretur se presentare superiori, vt patet; sed in articulo, vel periculo mortis nulla est reseruatio, ex Trident. ergo absolutus à tali Censura, est absolutus à censura sine vlla reseruatione: & consequenter non tenetur se presentare. Nec obstat *cap. Eos qui*, superius adductum, nam textus ille loquitur cum excommunicatis deductis in foro fori, non vero de non denunciatis. Verba text. hæc sunt. *Eos qui à sententia Canonis, vel hominis (cum ad illum, à quo alias de iure fuerant absoluenti, nequeunt propter imminentes mortis articulum, aut aliud impedimentum legitimum, pro absolutiois beneficio habere recursum) ab alio absoluntur, &c.* Si cessante postea periculo, vel impedimento huiusmodi, se illi, à quo his cessantibus, absolui debebant, quam citò commodè poterunt, contempserint presentare, mandatum ipsius super illis, pro quibus excommunicati fuerunt, humiliter recepturi, & satisfacturi prout iustitia suadebit: Decernimus (ne sic censuræ illudantur Ecclesiasticæ) in eandem sententiam recidere, ipso iure, &c. Vbi nota illa verba: *Se illi à quo his cessantibus absolui debebant.* Non dixit sine his neque ante hæc, sed his cessantibus; ergo loquitur cum illis tantum, qui absoluti in mortis articulo, debent à Superiore excommunicatores absolui; sed hi sunt tantum deducti, seu denunciati excommunicati, hi enim absoluti ratione periculi in foro conscientie debent à superiore absolui transacto periculo, in foro fori, vt patet: ergo cum his tantum loquitur, & non cum excommunicatis, & non deductis. Nisi velis dicere cum Millardo loco citat. hoc omnis se presentandi coram superiore, non amplius habere locum post Concilium Tridentinum, & sic cessare ex vi verborum Concilij, cum nulla sit reseruatio. Cæteræ rationes, & responsiones ad plures alios Canones, videbis apud Ianuarium *vbi sup.*

4. Verum licet hanc sententiam non audeam

tanquam improbabilem damnare, tamen, quia difficiliter recedo à sententiis communiter receptis non discedo ab opinione affirmatiua, quam præter Doctores cit. tenet Pater Leander de *Sacram. tom. 1. tract. 5. disput. 13. quæst. 70.* & me citato Marcus Serius *tom. 2. de Bull. Cruc. disput. 1. difficult. 10. §. 8. quæst. 33. ad num. 7.* & me citato Garzias in *Polit. Regul. tom. 2. tract. 10. difficult. 5. dub. 6. punct. 6. numer. 34.* In vno tamen casu sententiæ negativæ adhererem, videlicet, quando in nostro casu absolutio in articulo mortis fuisset largita vigore Bullæ Cruciatæ, vt superius probatum est, posse fieri, nam absolutus cum Bulla Cruciatæ à casibus Papalibus in articulo mortis nullam obligationem habet se presentandi coram Pontifice, vt optimè obseruat Leander, & Serius *dato vltimo num. 8. vbi supra*, Andreas Mendo in *Bulla Cruciatæ, disput. 22. cap. 1. num. 20.* Garzias *vbi supra numer. 38.* in articulo Bardi in *Bulla Cruciatæ part. 2. tract. 6. cap. 6. sect. 1. num. 3.* Trullench in *Bulla Cruciatæ lib. 1. §. 8. cap. 2. dub. 5.* Ludonius à Cruce de *Bulla Cruciatæ disp. 1. vbi supra cap. 3. dub. 14.* Et alij communiter, & idem dicendum esset si in nostro casu penitens absolueretur virtute Iubilei, vel virtute priuilegiorum Regularium, sed nos supra firmauimus cum Bonacina, Regulares non posse absolueri à censura lata in constitutione Pij IV. & Gregorij X. de quibus loquimur.

5. Itaque vt dictum est, qui ab hac excommunicatione Pij IV. & Gregorij X. absolueretur in articulo mortis, difficultas est, si postea conualuerit intra quod tempus teneatur se presentare coram Pontifice, Martinus Perez de *Sacram. Penit. disp. 24. sect. 4. num. 6.* putat intrâ triduum sic enim ait, *Non displicet, quod graves Doctores dicunt, non fore dilationem grauem, quando intrâ triduum Sacerdos confiteatur. Nam modo præcipitur cap. Eos qui, de sententia excommunicationis in 6. quod illi, qui in articulo mortis absoluntur ab excommunicatione reseruata postea si conualuerint, debeant cum primùm commodè possint, recurrere ad Superiorem, alioquin reincidant in censuram: & tamen non iudicabuntur reincidere, qui intrâ triduum data commoditatis recurrerint. Et ratio est in nostro casu, quia non videtur magis strictè explicanda illa dictio, quamprimum; quia non videtur illa breuis dilatio grauius opponi fini, aut præcepto Tridentini.* Ita Perez.

6. Sed mihi videtur magis strictè, & rigorosè receptum esse illud *Quamprimum.* Concilij Tridentini, quam *dicti cap. Eos qui*; Et ideo puto hoc casu prudentis arbitrio remittendum esse, intrâ quod tempus vt verificentur illa verba, *Quamprimum absolutus à censura reseruata debeat se coram Superiore presentare*, consideratis & prudenter perpenis omnibus circumstantiis, personæ, valetudinis absentie à Romana Curia, &c. Et ita docet ex Nauarro *Auila de Cens. part. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 4.* & Leander de *Cens. tom. 4. tract. 2. disput. 17. quæst. 68.* Sanchez in *summ. tom. 1. lib. 1. cap. 13. num. 25.* & Henriquez *lib. 13. cap. 29. num. 2.* Sayrus de *Cens. tom. 1. lib. 3. cap. 28. in fine*, & sufficet quidem non adesse negligentiam, vel fraudem.

In indice primo huius Tom. 9. lege Apendicem ad hunc Tract. 7. Vbi inuenies alias multas Diffic. mistas, & dispersas per alios Tom. Tract. & Res. quæ simul pertinent ad hunc Tract. 7. de Potestate, & Priuilegiis. S. R. E. Cardinal. &c.

TRACTATUS